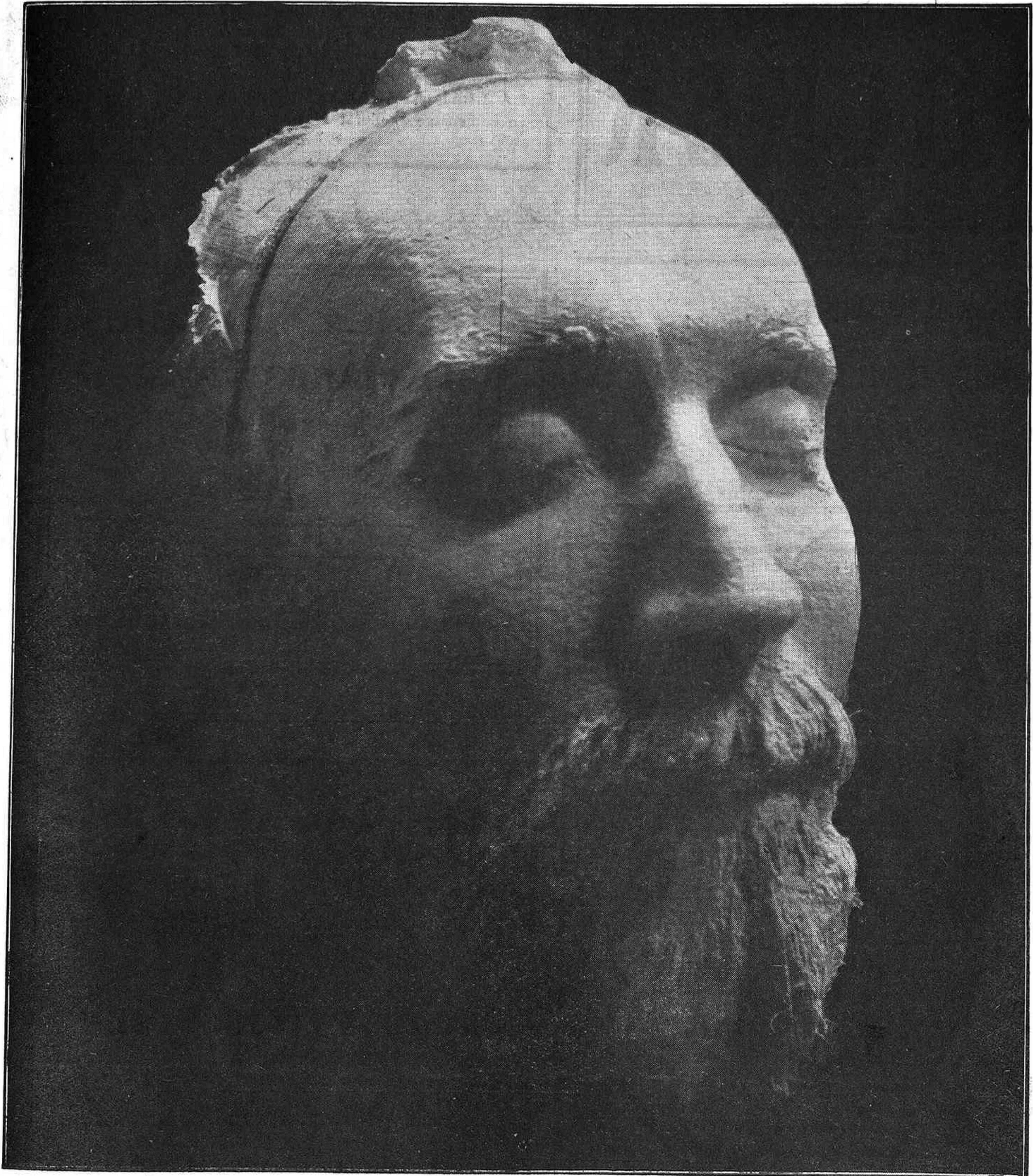

Barcelona, 19 de octubre de 1928

L'Esquella de la Torratxa

ANY LI - Núm 2574 - 15 cts. - Atrassats 30

IGNASI IGLESIES, MORT

Heus ací la faç d'aquest sant laic que fou l'Iglésies,
venerat per tots.

(Escultor, Marés. Fot. Manetes.)

TEATRE COMIC

Tots els dies, gran èxit
de la nova Revista

POCKER

BICICLETES ESPORTS
ACCESORIS

SANROMÀ

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

DEMANEU TARIFES DE PREUS

Teatre Català NOVEDADES

Gran Companyia Catalana. — Direcció: M. SALVAT

Avui, divendres, debut del primer actor i director Manuel Salvat, amb l'obra de Dumas, versió catalana de Vilaregut

L'AMIC DE LES DONES

Demà, tarda, a preus populars, els dos èxits:

LA TIA D'AMERICA i ELS ANALFABETS

Nit, a les deu

L'AMIC DE LES DONES

Diumenge, a les tres i mitja, **EL VIATGE PRODIGIOS D'EN PERE SENSE-POR**. A tres quarts de sis i a les deu: **L'AMIC DE LES DONES**

Dilluns, en memòria d'Ignasi Iglésies, funció especial, **LA LLAR APAGADA**, interpretant el protagonista, en homenatge al plorat Mestre el genial Enric Borràs.

Es despatxa en Comptaduria

Mai les càpsules peruvianes Borrell

no han deixat de guarir aviat i radicalment les **BLE-NORRAGIES** (purgacions) **GONORREES** i tots els altres **FLUIXOS** de les vies urinàries, per **CRONIQÜES** que fossin

Medicació discreta en el seu us

Venda: **SEGALA**, o a l'autor **A. BORRELL**

Compte de l'Asalto, 52, cantonada Sant Ramon. - BARCELONA

VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties, gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Soivre**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sífilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acné*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Píndoles depuratives del Dr. Soivre**, que són la medicació depurativa ideal i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronsos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòrrica* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Soivre**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a **Oficines Laboratori Sókatarg**, carrer del Ter, 16. telèfon 544 S. M. Barcelona, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentrellament, tractament i guariment de les dites malalties.

Blenorràgics:

No ho dubteu. El guariment de la vostra purgació està amb els

Cachets Neisserinos

Exit garantit. Tractament ràpid, discret i sense molèsties

Venda: Farmàcies i Centres d'específics

Preu de la capsula: 5'50 pessetes

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

“La casa de l'Ignasi Iglésies”

OT Catalunya es prepara per retre un homenatge, o un seguit d'homenatges, a la memòria d'Ignasi Iglésies. Tothom hi vol ésser a cantar les excel·lències i les virtuts de l'Home que s'ha mort... Els empresaris que mai no han pensat en posar en escena cap obra de l'Iglésies, sembla que organitzen una “tour-née-homenatge”, que no serà res més que un romiatge de cínics i de poques-vergonyes... Cal evitar tot el que no sigui noble i honrós.

Però, en iniciar les subscripcions populars per a commemorar en marbres, bronzes o pedres el nom d'Ignasi Iglésies, cal pensar en què la perpetuïtat estigui a to amb l'essència de l'obra del Mestre.

Ignasi Iglésies no és una figura decorativa que pugui anar de qualsevol manera, dalt d'un munt de pedra, com el diputat que ha aconseguit una carretera o un pont, pagant els altres; Ignasi Iglésies no és un tipus com el del banquer, anomenat filantròpic, el qual, amb els guanys d'una usura fèrtil, ofrena unes escoles per tal de què el tinguin per home de bé i pugui enganyar millor els pagesos; Ignasi Iglésies no és un poetet d'aquests que es lleixen en la intimitat i que no tenen altre valor que les imatges intel·lectualistes i gongorines; Ignasi Iglésies no és el tipus de l'home que va a les Festes Majors, que protegeix la Creu Roja, ballant al Ritz, o que fa discursos per dir a cada moment que és un home honrat... Ignasi Iglésies és un símbol pur, és una glòria de debò, és una bandera oberta i una teiera flamejant i ardent... Ignasi Iglésies és una glòria feta de carn i ossos; de sang i de llàgrimes; d'amor i de pietat; de tendresa infinita i de cordialitat extrema... Ignasi Iglésies és un fet viu d'aquesta Catalunya nostra i nosaltres no podem consentir que, a una glòria com la de l'Ignasi Iglésies, se la tracti amb la mateixa paritat que a la d'un cap de presidència de banquet o a una figureta de pessebre de les forces vives.

Ignasi Iglésies no es mereix monument. Mereix quelcom més. Ignasi Iglésies dalt d'un monument, repenjat en una pilastra com un d'aquests soldats quan es fa retratar per primera vegada, seria una cosa tan llastimosa i tan grotesca que ens avergonyiria.

Volem per a Ignasi Iglésies quelcom més que un pedra memorable que pot obtenir qualsevol; volem que l'homenatge de la perduració no sigui una obra eixuta de passió i de vida, sinó que volem que el fet que hagi de com-

memorar Ignasi Iglésies sigui obra del poble i aquest pugui, en acostar-s'hi, sentir-hi la palpitació del poeta.

I per això no hi ha res millor que fer “La casa de l'Ignasi Iglésies”, on hi hagi un Museu Ignasi Iglésies, i una llar Ignasi Iglésies, i una Biblioteca Ignasi Iglésies...

Gent de Sant Andreu! Vosaltres sabeu millor que ningú com us estimava Ignasi Iglésies; vosaltres sabeu l'amor que sentia per als vostres fills i les vostres mares; vosaltres sabeu quina tendresa sentia per a tots els andreuencs que l'anaven a veure... Doncs, bé: a vosaltres us toca fer l'obra. Jo no sé, a hores d'ara, de qui és propietat de la casa on va néixer Ignasi Iglésies. Compreu-la! Feu-ho per subscripció popular. Compreu aquella caseta petita i demaneu als familiars de l'Ignasi Iglésies que us diguin com era la cambra del poeta quan va néixer. Reconstruïu-la. Feu que la llar del Mestre sigui reconstruïda com el dia que va néixer; com el temps que va viure-hi.

Feu una reconstrucció de la casa del Mestre; poseu a les altres plantes un Museu dels records del Mestre: les seves cartes, la seva taula, el seu tinter, el seu capell... Tot allò que us porti encara l'alè de qui tant us va estimar...

I després demaneu a la vídua, que plorarà per sempre la mort de l'home bo, que us doni els llibres del Mestre per a fer-ne en el cor de Sant Andreu, en aquella llar convertida en “Museu de l'Ignasi Iglésies”, una Biblioteca del poble...

I allà doneu-hi Exposicions; féu-ne com un santuari laic de totes les vostres obres de forja i de pinzell...

I així com París manté en aquella romàntica “Place des Vosges” una “Casa Víctor Hugo”, mantenint vosaltres “La casa de l'Ignasi Iglésies” a Sant Andreu. Serà honra vostra i un gran amor per a ell.

Això, que té una vida espiritual superior a un monument, és el que es mereix Ignasi Iglésies, si es pugués fer.

FRANCESC MADRID

LA BONA MEMORIA

S'ha llençat aquests dies, amb l'ocasió tristíssima de la mort d'Ignasi Iglésies, una idea que no cal oblidar: la de perpetuar la seva gloriosa memòria amb un monument als boscos de Vallvidrera.

Vallvidrera era un lloc preferit per l'autor d'“Els vells”. A Vallvidrera hi passava uns mesos cada any el nostre estimat poeta.

Un monument — sota els pins, en un lloc ombriu i recollit — en què Vallvidrera recordi a Ignasi Iglésies, ens sembla una gran idea.

Perpetuar la memòria dels poetes, dels savis, dels ho-

mes que han passat per la terra deixant una estela d'intel·ligència i de bondat, és obra de civilització.

A un home com Ignasi Iglésies no el podem oblidar els que l'estimàvem en vida i el venerem mort. Que la idea del monument es converteixi en fet. I que això sigui ben aviat.

Quan, entre boscos i jardins, s'aixequi a Vallvidrera l'estàtua del poeta del poble, no l'oblidem, portem-hi els obrers i els infants.

Però amb això no n'hi ha prou. A Sant Andreu, al carrer de l'Orde nasqué Ignasi Iglésies. En passar l'enterrament, ens aturarem davant la casa que porta el número 37. Allí nasqué l'home bo, el poeta gloriós que era Ignasi Iglésies. En aquesta casa s'hi hauria de col·locar una làpida, costejada per subscripció popular.

Popular, és a dir: costejada pel poble, sense intromissions dels que van a satisfer la seva vanitat més que a honorar la memòria del poeta.

Mentre escrivíem aquest Glossari, ens assabentem de què la idea d'aquesta làpida l'ha tingut abans que nosaltres un obrer, Joan Arqués.

Com que no volem aprofitar mai el que no és nostre, vagi tota la glòria a aquest obrer digne de tota la nostra simpatia.

VIRAI

El cel estelat

Jo no havia vist cap cel com aquest. Totes les lluminàries de la nit serena varen encendre's al cel del cementiri de Sant Andreu. En la penombra, les columnes d'entrada, eren com l'atri d'un temple grec. Cap creu. Estels. Fosc i perfum de flors de les corones: un jardí. Només la taca, cridanera en la foscor de les tombes, de la finestra en festa del menjador del capellà. Als forats dels nínxols, llumets d'oli. Talment com si un veí sortís a fer llum al nou company que no sap el camí. Quelcom d'estampa infantina, claror d'hostal que vol saber si és Maria i Josep que passen... Xerroteig de gent en el misteri. No era emoció d'adéu. Les despulles d'un home anaven a reposar. Però el miracle hi floria en tots els enteniments. La paraula greu i familiar de Coromines proix que parlava d'adéus definitius: adéu al company, adéu al cor amic, adéu al germà...

Però sota el cel blau i serè el comiat no era col·lectiu. Hi havia la mateixa manca d'emoció tràgica de les solemnitats religioses de dijous i divendres sant. Els cristians resen i fan veure que ploren perquè saben que el Crucificat ressorgirà el dissabte de glòria.

El mateix sota el cel estelat del cementiri de Sant Andreu.

DUES NOTES DE L'ENTERRAMENT

El fèretre, que tanca les glorioses despulles, en ésser tret de la casa mortuòria.

(Fot. Merletti.)

Davant la virilitat adormida no es podia creure el crim de la mort. Finiren les paraules... Homes blaus, joves, forts, gent del barri que desconeixia l'obra de l'Iglésies — ja són lluny "Els vells" i "Les garses"; són més a prop Zamora, Samitier i els atemptats —, però, mèrit singular del dramaturg patriarca, adoraven el seu nom, el sabien amic del poble i portaven el seu ideari dins del cor. També hi han cristians que no van a missa i cauen de genolls davant el Crist del Gòlgota.

—No és mort! No és mort!—semblaven dir.

I és clar que no és mort el Patriarca!

En la foscor de la nit, en retornar del cementiri, els focus dels autos projectaven ombres negres a les blanques parets de Sant Andreu. Era un rosari treballador d'ombres sinistres i dominadores. Els blaus esportius havien esdevingut les ombres dels personatges iglesians... No ha mort l'Iglésies, no!... El seu bon cor, abans de cloure les parets del nínxol, va fer-se a trossos i anava amb tots nosaltres. Tots portàvem la seva relíquia.

I, cadascú, en tornar a ciutat, érem una mica Ell.

Els homes blaus de Sant Andreu prou que ho seran sempre... Nosaltres no sé si sabrem enderrocar les petites burricades d'odi i orgull com ell ens manava.

... Fa poc, parlant d'una acció benèfica i comunal, el Mestre ens deia a Francesc Madrid i a qui això escriu: "Els autors dramàtics semblen nois dolents. ens

odiem, no volem saber res els uns dels altres... Però gràtem una mica i tot seguit es descobreix en nosaltres el noi sentimental."

Ell era com el sàndal, que empena de perfum la destal que ell fereix.

Jo voldria que el miracle del cel estelat, en què mans enemigues varen ajuntar-se en dur el cor de l'Eternal, fos realitat. I així la gorja avara del nínxol esdevindria Portal de Betlem.

AMICHATIS

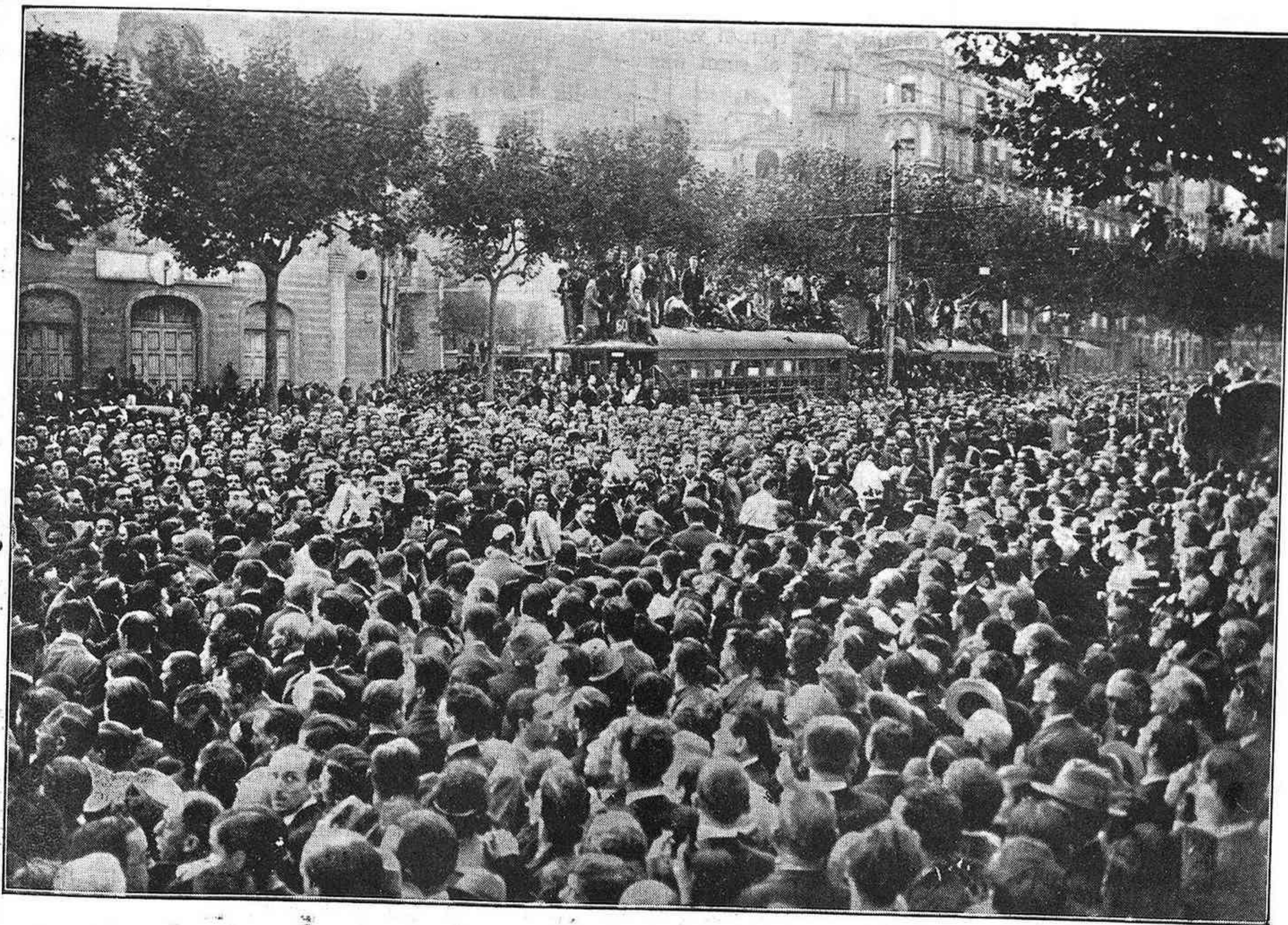
El comiat de Pere Coromines

Les darreres paraules del discurs de Pere Coromines, davant el fèretre del seu amic Ignasi Iglésies, foren tan profundament commovedores que ningú no va poder reproduir-les fidelment. Tots els passeigs i tombes dels voltants estaven claferts d'una gentada immensa i fins els terrats de les illes de nínxols es veien coronats d'una massa espessa d'homes que escoltaven en silenci.

Tal com ell les recorda, les paraules del comiat degueren ésser així:

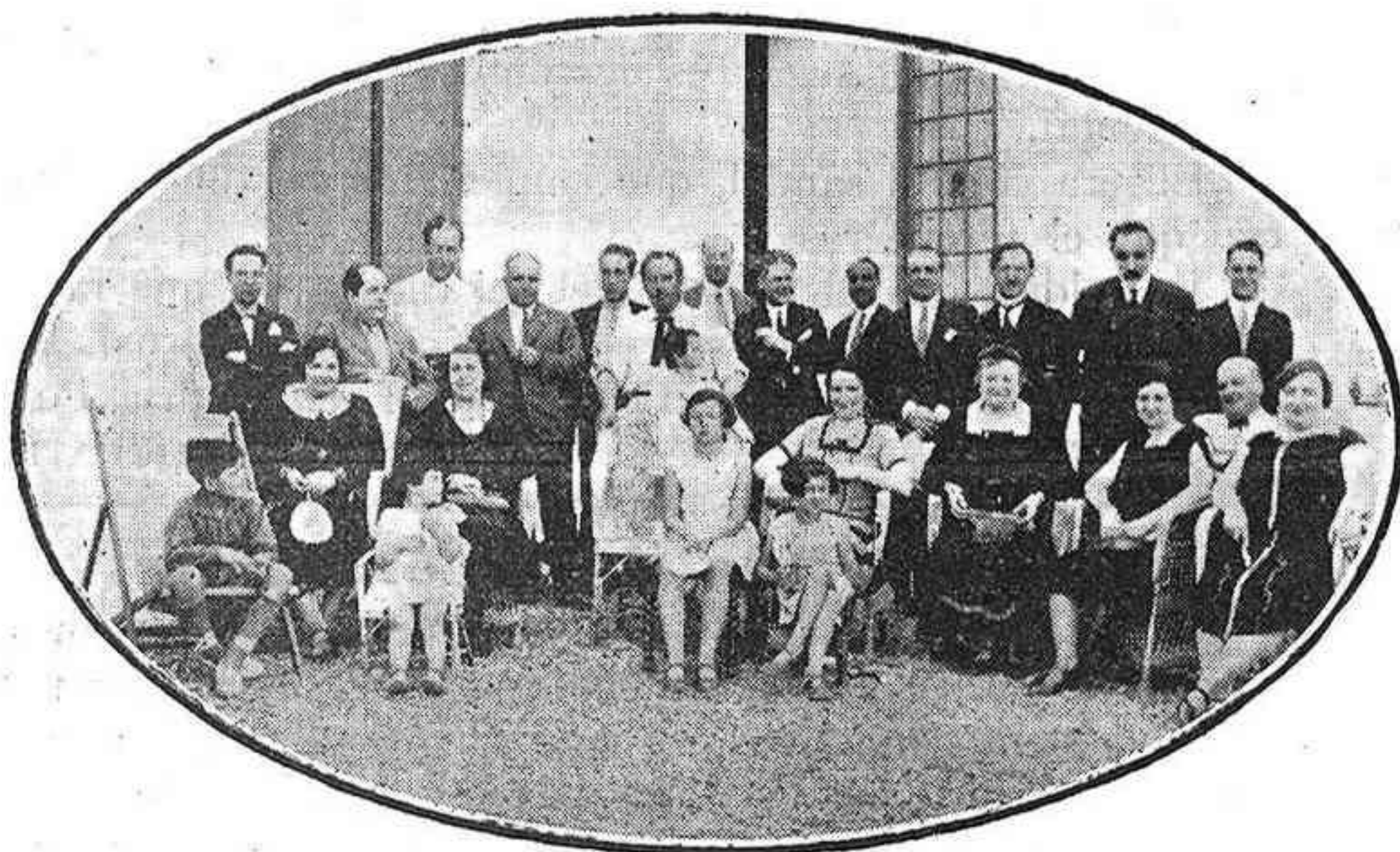
¡Adéu, Ignasi Iglésies, arca perfumada de tan dolços records de joventut, corona de perpetuïnes dels nostres dolors, trompeta de les nostres victòries, ànima casta, cor puríssim! Adéu, per un maimés!

Si la teva ànima ha rondat aquesta tarda encara entorn de les teves despulles, haurà pogut veure que avui el poble de Barcelona ha estat digne de tu.

El poble emplenant el Passeig de Sant Joan, al pas del seu poeta mort.

(Fot. Merletti.)

EL DARRER HOMENATGE

Ignasi Iglésies a casa l'Eduard Marquina, voltat d'aquest, Puig Pujades, Guillamet, Puig i Ferrer, Vilaró, Enric Borràs i altres, quan Figueres l'homenatjà

L'últim camí

La gent a peu acompanya encara, després del comiat del dol, la carrossa mortuòria. Són gent humil: dependents, treballadors de vestit blau i espartenyas. Són els seus, que no el deixen. S'agafen al cotxe, com si volguessin donar-li la mà per acompanyar-lo en el camí misteriós.

La claror del capvespre torna lívides les coses i els rostres.

Avança la multitud en silenci per la via del suburbi. Fàbriques a banda i banda, després casetes baixes, amb botigues senzilles, uns camps, altra vegada fàbriques...

Segueix avançant la comitiva. Uns minyons, per les voreres, fan tancar les portes, altres deturen camions, carros, tramvies... A mitja veu, amb un prec dolç, sense imposicions...

—Tanqueu, que portem l'Iglésies!...

I, sense soroll, les portes es clouen, la gent s'apreta a les voreres, els caps dels homes es descobreixen mentre les dones ploren...

El seguici segueix endavant... Diríeu que és una munió de revoltats imposant una vaga. Sota el cel lívid, ratllat per la teranyina dels fils dels tramvies, passa com una ventada sorda de rebellió. Al fons, damunt del cel sangonent de la posta, la silueta dura i tràgica de Montjuic...

Un home, un company, se'ns atansa:

—Volem ciris, doneu-nos ciris per acompanyar-lo.

No sabem pas d'on surten, però, a poc, la multitud té ciris. En totes les mans, tremola una flameta que és com un esperit sacsejat pel plor.

Ja és nit. El cos de l'Iglésies torna a pesar dolçament en els braços dels que l'estimaven.

Una cadena d'homes agafats del braç avança carrer enllà obrint pas amb el pit. Les llums fan com un rosari a banda i banda de carrer. Es sent plorar unes dones, mentre els homes escondeixen la faç rera la gorra. Hi ha una quietud tan fonda que esgarrifa. Només es sent el trepig sord i acompassat.

Diríeu que és una nit de Divendres Sant i que passa l'enterrament de Jesús.

Ara, ja l'hem deixat rera la llosa i en la pau d'un silenci que és tremolor de records. S'han apagat els ciris que l'acompanyaren fins la porta del més enllà.

Però en el cel s'encenen els estels com els ciris que li mostren el camí infinit i l'acompanyen a la immortalitat.

AMBROSI CARRIÓ

A unes dones que ploraven en l'enterrament d'Ignasi Iglésies

Filles de Jerusalem, no em plorreu a mi, mes plorreu per a vosaltres i per als vostres fills
S. Lluc, 38

Dones del poble, dones de la terra catalana. Dones que ploràreu en l'enterrament d'Ignasi Iglésies.

Mai no podrem oblidar-vos. Fóreu, aquell dia, una aledada tràgica accentuant, subratllant la tragèdia de la ciutat.

Ploràreu la mort d'Ignasi Iglésies, que era el Fill de la ciutat — el poeta civil—, i n'era el Pare, i n'era l'Esperit

Sense Ell la ciutat s'ha quedat fosca, sumida en la tenebra. Ell era l'amor, la pietat, la bondat, la dolcesa suau.

Ell us estimava i vivia per a vosaltres, que sou poble, com ho era Ell. I posà en el poble sang del seu cor i ales de la seva ànima. I el poble el pagava amb amor i amb devoció. I el seguia arreu com a un apòstol. I el seu front resplendia com el dels apòstols.

Quan el vegérem mort — i el véiem entre llàgrimes— digué algú de nosaltres:

—Sembla un Crist!

I ho era un Crist. Un Crist amb el cor comblat de tendresa, de pietat, d'amor; un Crist que predicava la bondat com a màxima intel·ligència; un Crist que estimava els infants, els vells, els tristos, els pobres, els abandonats.

Dones del poble, filles de la terra catalana, que ploràveu al seu pas, quan nosaltres el portàvem a pes de braços al vostre encontre. Dones que us agenollàveu com al pas d'un sant. Dones que teníeu el pit rebentant de sanglots i els ulls plens de llàgrimes que, a la claror dels ciris, brillaven com estrelles.

Dones que ofrenàveu les vostres flors de núvia. Dones que enlairàveu els vostres fills, que són les flors de la carn vostra, perquè el veiessin per darrera vegada.

Dones que ens acompanyàreu en el seguici sagrat i tràgic, pels carrers humils i honrats del suburbi, sota les llums de les estrelles que, com en una nova nit de Nadal, semblaven assenyalar-nos el camí.

Dones que besàreu la mà d'Ignasi Iglésies — la mà santa que havia creat al seu entorn el bé i la bellesa—, i la patinàreu de llàgrimes.

Dones que al pas d'Ell us sentíreu totes mares, perdudes i abandonades.

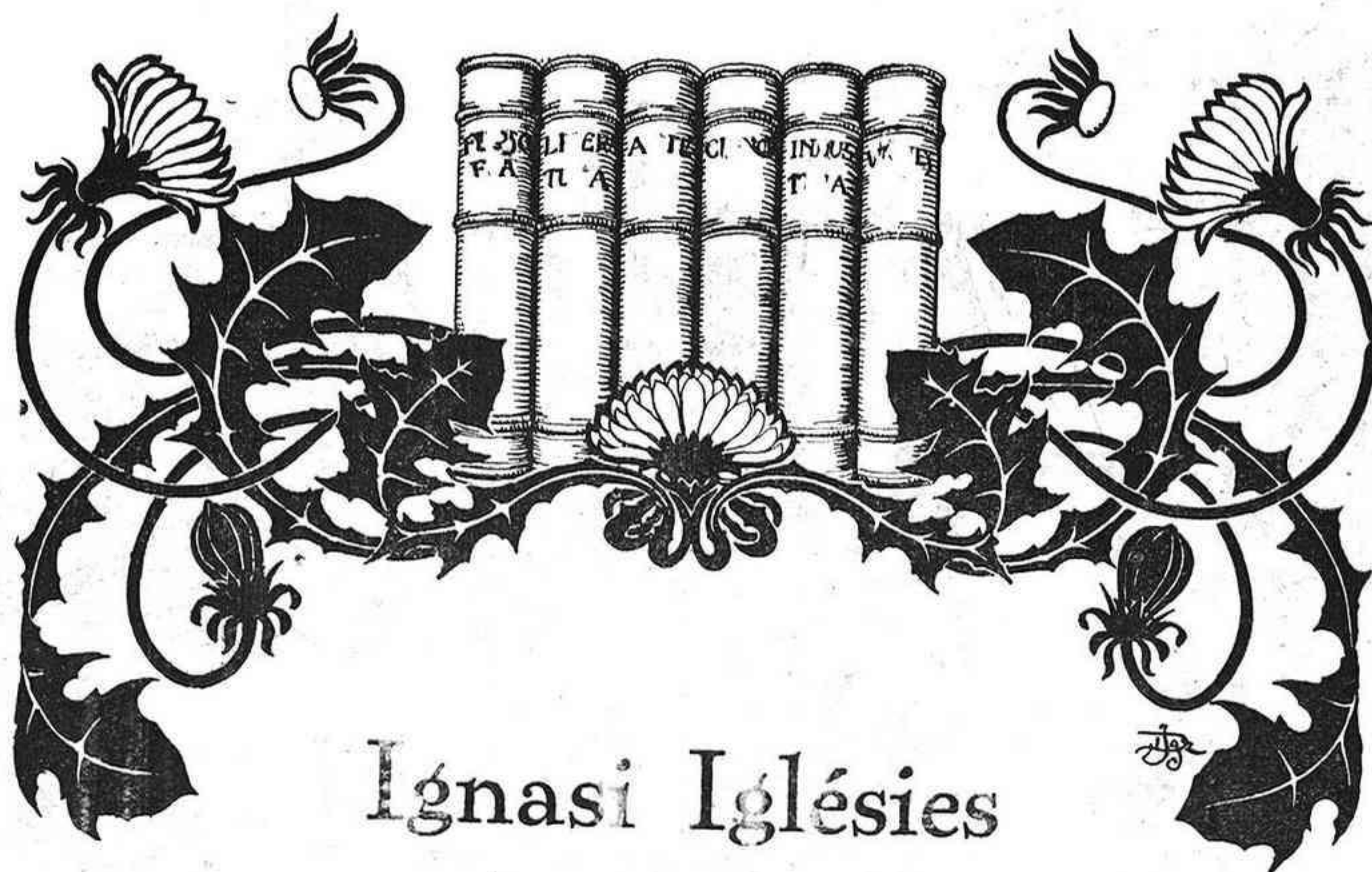
Penseu, per a consol vostre, que no és mort. Penseu que els homes com ell no poden morir. Penseu que ha ressuscitat en el cor vostre, que ja és un sagrat cor, per aquest fet, des d'aquest instant.

Recordeu-lo sempre, a totes hores. No hi fa res que el vostre record l'entelin les llàgrimes: les llàgrimes del record tenen dolcesa d'aurora.

Feu que el seu record sigui sempre viu en les vostres llars. Ensenyeu els vostres fills a estimar-lo.

I sereu beneïdes per tots els homes de bona voluntat.

LLUÍS CAPDEVILA

Ignasi Iglésies

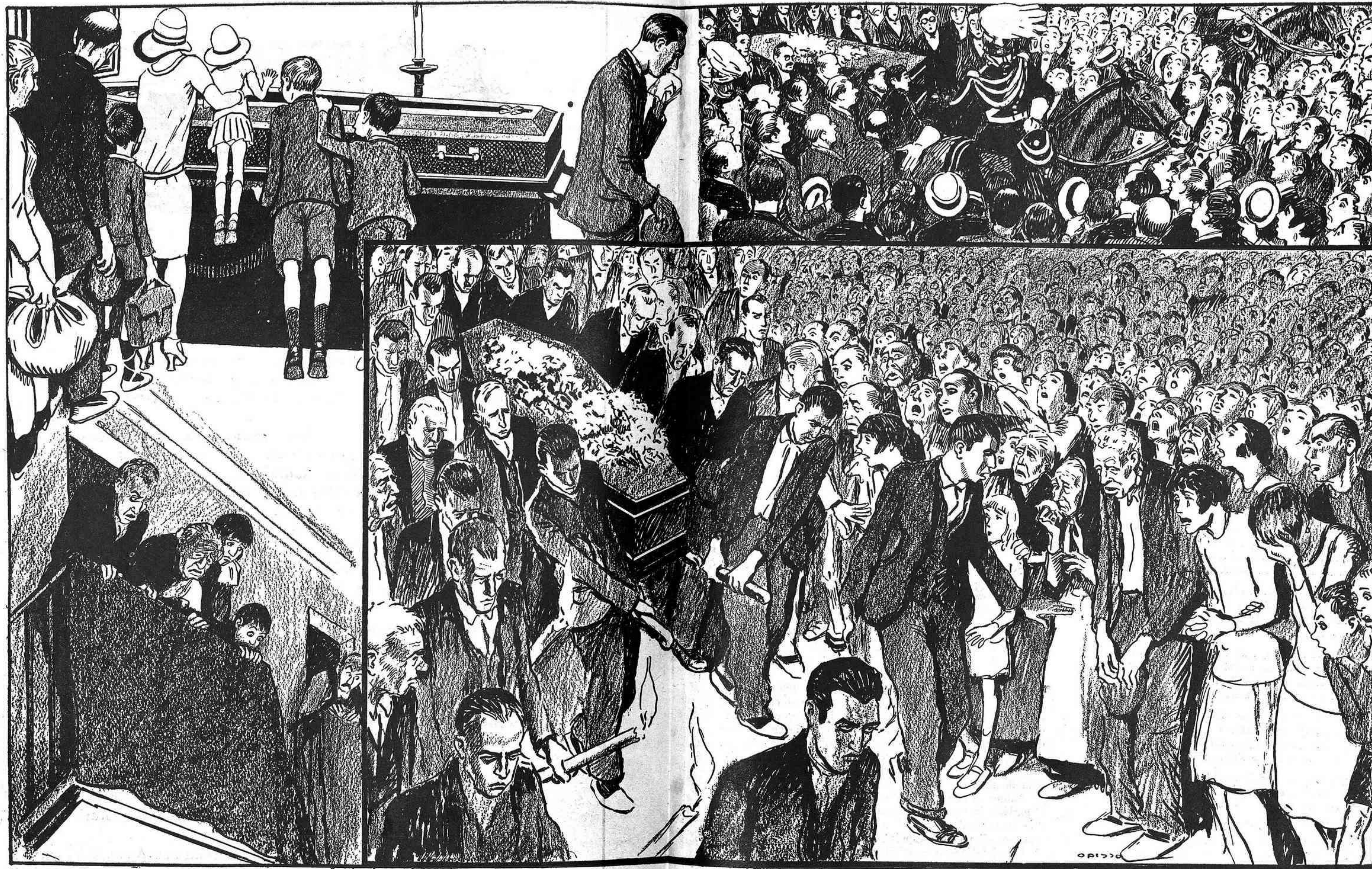
L'Ignasi Iglésies va portar al teatre català un avenç considerable. Els primers moments de la nostra escena tenien infosos inevitables rudiments prehistòrics. Fluctuaven entre el plebeisme barceloní, el ruralisme dialectal i el floralisme pedantesc. Serafí Pitarra encarnava bé aqueix moment.

Angel Guimerà, ja molt més patrici, redimeix la llengua de la seva servitud vernàcula. L'allibera del dialectalisme; i, si bé accentua la significació romàntica de l'era floralista, té ja el sentit tràgic; el seu teatre deixa de vacil·lar entre les formes vulgars del sainet, la gatada o la paròdia, pròpies d'un lèxic de classes inferiors, i ascendeix els graons de la tragèdia. Calça el coturn al peu desconegut de la Ventafocs. Però encara és massa esclau de l'escenarisme tradicional i èpic; cerca en les transfiguracions històriques el seu refugi patricial, per fugir del vulgarisme. És la dignificació de l'època floral; i enllaça la gran herència èpica amb la Catalunya vivent.

Santiago Rusiñol, en la seva primera època, aporta la influència del gran art cosmopolita. Obre les finestres de l'idioma al refrigeri dels grans vents.

Ignasi Iglésies, retornant a la directa inspiració popular, inverteix els termes de la inspiració pitarresca. No rebaixa la musa als menesters plebeus; sinó que cerca la difícil exaltació de l'oculta poesia popular en capacitat dramàtica. La saba dormida, que un temps sols podia alimentar facècies de grassa comicitat, cobra aptituds aristocràtiques d'alta dramaturgia, i, com en un rou d'aurora de dies esplèndids, es banya en les més profundes fonts del do de llàgrimes.

GABRIEL ALOMAR

EL DOLOR DEL POBLE PER LA MORT D'IGNASI IGLESIES

(Dibuix original de Ricard Opisso)

A Ignasi Iglésies

Parla! Tu pots parlar del món amb Déu!
La teva veu comptava entre les pures.
A dintre el parlar teu
l'Etern hi escoltarà les seves criatures.

T'hem seguit per bo, per clar, perquè plorares
amb els nostres neguits i els nostres dols.
Digues-li a Déu! Quan ens deixares,
ens deixares molt sols.

Ens aconhorta
que Déu, en arribà,
haurà vist la mortalla que va posar el poble
al teu cos de franciscà.

I et tindrà a vora seu, foguera encesa,
feta d'un gran amor i un gran anhel.
¿Serà per tu que els homes aprendran la bonesa
i que en el llenç que et drapa s'hi enganxarà un estel?

RAMON VINYES

L'enterrament del poeta

Perquè era humil, colgueu-lo endins de terra,
que no vegi mai més la llum del sol.
¿Què hi fa que el cos es torni una desferra
si el seu esperit ja ha alçat el vol?

Perquè era bo, colgueu-lo endins de terra,
que el solc del temps li passi per damunt.
La humanitat ja se n'ha omplert la gerra
de la mel ancestral d'aquest difunt.

Perquè era sant, colgueu-lo endins de terra,
que la terra potser se n'omplirà
i tindran cor de sant el pla i la serra
i nostra terra devindrà un altà.

Era un rebel, colgueu-lo endins de terra
perquè germini la seva llavor,
i així la terra, amb fortitud de ferre,
tindrà ira de Déu Nostre Senyor.

Ja l'heu colgat? Doncs és buida la caixa.
Només hi resta un grapatet de pols.
Ell s'esvai amb la llum de l'hora baixa
que semblava taltment son esguard dolç.

Ço que heu colgat no és res. No era pas ell.
Ell ha restat en l'espai amb nosaltres.
Pel càntic dolç apreciem l'ocell
i el seu cant no era d'ell: el dava als altres.

Ja l'heu colgat? Doncs la terra s'abranda
perquè el seu esperit no es pot colgà
i espurneja i brilleja a banda i banda.
Quina foguera que s'aixecarà!

Oh poeta immortal! Sota la cendra
encara vius encès i bategant
i ens enterneixes amb la teva veu tendra
i ens entusiasmes amb la veu vibrant.

Oh, poeta immortal! En ta mortalla
estrenyies al cor tots els nostres anhels
i al damunt teu passa la nit i calla
per a tombar-hi tots els seus estels.

SALVADOR PERARNAU

Ignasi Iglésies i els infants

Una de les notes més emocionants i tendres durant l'últim tribut que el poble va retre al cadàver del que fou en vida cantaire excels de la humilitat i del dolor, fou la desfildada dels infants...

Quina unció la d'aquelles criatures, desconeixedores encara de les amargors de la vida, del bé i del mal... Els infants solen veure amb horror l'espectacle de la mort. ¿Per quin secret encís, doncs, davant el cadàver de l'apòstol resplendien llurs carones innocents amb expressió beatífica? ¿Per què plens de recolliment, llurs esguards embadalits, incomprensius davant el torbador espectacle del desolador misteri, fulgien amorosos humitejats de llàgrimes? ¿Per què els més menuts imploraven a llurs acompanyants que els alcessin a braç per tal de contemplar el rostre del finat? ¿Per què besaven la mortalla i passaven per entre la corrua compungits i silenciosos com uns homenets conscients de la interna dolor que experimentava el poble en considerar la pèrdua de l'home bo, generós i humil que li havia consagrat la vida tota, fins el darrer batec del cor?

... ¿Què hi llegien en l'extàtica placidesa del cos gelat, en la serena i dolça expressió de la faç immòbil, en el tendre repòs de les parpelles closes? ¿Veien en ell un sant?... Oh!, visions pures de la infantesa! Ningú com els infants sap penetrar el misteri de l'amor... La mort mateixa va ésser amorosa amb l'home que va viure de l'amor i per a l'amor! Hom diria que va passar per ell com un oratge suau que gelà el roser sense esfullar les roses... Roses de pietat, de bonhomia, de condol per als dissortats; perfum inexhaurible d'honestedat i honradesa... La mort serena santificà el poeta; els infants que tant havia estimat, santificaven la seva mort com un chor d'àngels amb la cançó puríssima de llurs cors tendres; s'embragaven amb un delitós perfum d'amor...

Per això passaven com una volior de papallones blanques per entre la corrua dels visitants, compungits i silenciosos, plens de recolliment i humitejats els ulls de llàgrimes.

ENRIC LLUELLES

Ignasi Iglésies

Ignasi Iglésies tenia el convenciment de què el nostre poble és agradós de què els seus Primers Homes siguin virtuoses i plens de seny i bondat. M'ho havia dit cada vegada que tinguí la joia de parlar amb ell. És aquest un dels aspectes interessants d'aquest home que acaba de deixar-nos.

Instintivament, tenia, potser, totes les febleses que ens han repartit amb una meravellosa equitat entre tots els homes, però hi havia en Ignasi Iglésies, un gran guardià de les seves actituds exteriors. Podia haver-hi en el fons del seu pensament la tempesta més terrible; la seva barba d'apòstol no tremolava, els seus ulls no deixaven l'habitual dolcesa, les seves paraules queien de la boca, amb suavitat de flors caient sobre catifes.

Alguna vegada, potser, la barba tremolà, als ulls pujà el garbuix irat interior, les paraules es trencaren com vidres en la boca... potser sí... però de quina manera devia reptar-se ell mateix després!

Ignasi Iglésies, segons ell volia que el veiessin, era un home que havia resolt tots els problemes amb la prodigiosa — sinó eficaç — solució del sentiment.

MILLÁS-RAURELL

NOVETATS

Per avui està anunciat el debut de Manuel Salvat, primer actor i director de la companyia.

Per a la funció de presentació ha escollit una vella comèdia de Dumas, "L'amic de les dones", que ha traduït Salvador Vilaregut.

Entre els aficionats al nostre teatre hi ha veritable interès per a conèixer la labor del senyor Manuel Salvat com actor.

ROMEJA

"La caputxeta vermella" és una comèdia per a infants, original de "Jordi Canigó". Aquesta obra havia d'ésser estrenada la tarda del enterrament d'Ignasi Iglésies, però l'empresa en senyal de dol i per segona vegada, suspengué la funció. Aquest gest de respecte mereix tots els elogis.

"La caputxeta vermella" és una obreta sense gaires pretensions—millor—, però que entreté i distreu els infants.

Que és el que es tractava de demostrar.

Molt bé la presentació i la interpretació.

TIVOLI

"Rose Marie" és una opereta que aporta noves modalitats a l'opereta. A Londres i a París s'ha representat moltes vegades. A Barcelona no sabem el què passarà, però ens jugaríem un peix que no tindrà tant èxit com a París i Londres.

La música de "Rose Marie"—uns números de la qual ja havíem sentit en alguna revista de les que es fan a Barcelona—és una cosa deliciosa, de rica vena melòdica, instrumentada d'una manera perfecte i moderníssima.

I ja que estem en el camp dels elogis, elogiem també les decoracions d'Angel Fernández, construïdes i entonades amb sobrietat i bon gust.

I aquí, sentint-ho molt, s'han d'acabar els elogis. Als nostres actors els vé de nou el gènere, i, tradicionalistes com són per essència i potència, l'assarsuelen. I així l'obra perd tot el seu caràcter, tota la seva gràcia original.

La batuta del mestre Estela, també excessivament assarsuelada, no ens sembla la més indicada per a portar una partitura com la de "Rose Marie". I això que el mestre Estela és un músic de veritable talent.

Però és que en "Rose Marie", el director d'orquestra ha d'ésser un número més de l'obra, una atracció més. I això, que es troba a Londres, no es troba a Barcelona.

BARCELONA

Luis Fernández Ardavin era, fa uns quants anys, un poeta. Avui no és altra cosa que un versaire vulgar. S'ha vulgaritzat, ha perdut en qualitat. És un versaire de tòpic, de lloc comú, a ran de terra.

Ara amb "Flores y Blancaflor", no ens ha enganyat pas: ens ha donat una obra que no té res a veure amb la poesia. Hi surten uns moros i uns armats, una princesa encantada... Francament: ens agraden més les comèdies que per a els infants escriu el sneyor Folch i Torres.

POLIORAMA

Carme Sánchez ha celebrat el seu benefici. I ha estrenat una comèdia d'Andreu de Prada forsa interessant. "No quiere que le quiera" es titula aquesta comèdia.

Carme Sánchez és una actriu distingidíssima, d'un art personal, d'un temperament excepcional. Carme Sánchez és, avui com avui, una de les primeres actrius espanyoles.

La comèdia "No quiere que le quiera" és una obra d'un jove. I obra molt digna i ben orientada.

BOB

CAPRICIS I PARADOXES

La núvia que oferí el seu ram

La mort i l'enterrament d'Ignasi Iglésies ha donat lloc a una pila d'escenes sentimentals, que, no sabem què han posat més de relleu, si la bondat del cor de l'autor d'"Els vells", o la bondat del cor del nostre poble. No les volem evocar ara ací totes. La Premsa, endolada d'aquests dies, n'ha relatat prou perquè ens calgui insistir-hi. D'entre totes, recordem, però, la de la núvia que oferí el seu ram a les sagrades despulles del poeta...

El gest, és clar, no és molt original. Temps enrera, a la diada de l'onze de setembre, sempre hi havia algun ram de núvia per a ornar el monument a Casanova. Un amic nostre, mig humorista, mig sentimental, ens deia que hi havia enamorats que esperaven aquell dia per maridar-se, a fi de què la núvia pogués fer l'ofrena del seu pom de flors nupcials.

Es molt més espontani, molt més sentit, per exemple, el gest d'aquell forjador del ferro que oferí un ram de llorer en ferro forjat, al gran forjador de cors. I ho és més, encara, aquell adolescent aficionat a representar comèdies que plorava desesperadament, els ulls allucinats, davant les mortals despulles del poeta.

Però per teatral que pugui semblar el gest d'aquella núvia, no deixa de tenir alguna cosa de simbòlic. La seva ofrena vol dir clarament que les dones també hi creuen en aquella hora de dolor. Que les seves llàgrimes no podien mancar sobre la tomba del poeta.

I cal pensar que Ignasi Iglésies no és pas un cantor de Venus; no acarona l'etern femení amb els seus versos... I cal pensar també que les dones catalanes no estimen gaire els nostres poetes. Que n'hi han molt poques que sospirin amb un madrigal de Carner o que plorin amb una cançó de Sagarra...

Però és que el poder emocional de l'obra del gran desaparegut era molt més gran encara del que tots els intel·lectuals plegats poden imaginar.

DOMÈNEC GUANSÉ

Una lletra de Santiago Rusiñol

Amic López:

No us envio les paraules que, en record i a major glòria de l'Iglésies, m'heu demanat.

I és que, materialment, no puc escriure-les. Es massa viu el dolor, i massa intens, per a què en sàpiga fer literatura.

Vós ja sabeu que això no és una excusa, perquè vós coneixeu bé l'admiració personal i literària que em mereixia el plorat amic.

Ben vostre,

SANTIAGO RUSIÑOL

L'Ignasi Iglésies

L'Ignasi Iglésies era com un sant de dolç mirà i de parla reposada que estatjava el tresor d'un cor d'infant per estimar la terra idolatrada.

L'Ignasi Iglésies era com un sant...

La seva vida fou una oració
pèls que sofreixen treballant i ploren,
pèls que arriben a vells plens d'amargó
i en la misèria més afrosa moren.
Pèls que estimen la glòria del jornal
que es fa en ses brunes mans la Poesia
que arriba a cada casa triomfal
per comprar l'honorat pa de cada dia.
Pèls que tenen el cor ferm i valent
per lluità amb son amor contra la vida,
menyspreant la inconsciència de la gent
d'ànima eixorca i baixa i arraulida.
Pèls que saben sofrir sense gemecs
les reixes de la cella entenebrada,
comptant els anys que fan fendint els secs
en sa marcida cara empallidada.
Pèls mutilats i els que vençuts pel mal
amaguen els sospirs i el seu doló
entre els sagrats llençols de l'hospital,
la seva vida fou una oració.

L'Ignasi Iglésies era com un sant de dolç mirà i de parla reposada que estatjava el tresor d'un cor gegant per estimar la gent desheretada!

VÍCTOR MORA

Fa vint-i-dos anys

Una fugissera visita a l'Ignasi Iglésies, a la seva casa del carrer de l'Orde, a Sant Andreu, no havia pas donat peu a una cordial coneixença. Fou després, de quan vàrem celebrar a Figueres la Festa de la Bellesa, l'any 1906, que data la meva amistosa relació amb el gran poeta.

En aquella Festa de la Poesia, el jurat era compost per Joan Maragall, J. Pous i Pagès i l'Ignasi Iglésies, al qual fou comanat el discurs de gràcies.

La paraula improvisada de l'avui plorat mestre, eixí fresca i riolera; tota ella fou un cant als més nobles sentiments de germanor i als ideals federalistes que han estat la pròpia sang de les gèneres empordaneses.

La veu xopa de cordialitat de l'Iglésies, encara ressona a les nostres oïdes: "Tothom hi cap vora nostre: a ningú no preguntem d'on ve, si es presenta amb els braços oberts. Tots els homes generosos, parlin com parlin, vinguin d'on vinguin, són germans nostres. Que se'n tornin que no s'hi quedin, entre nosaltres, aquells que portin el cor inflammat d'odi; que desfacin el camí, retrocedint cada u al seu lloc d'origen, car el nostre amor ofegarà llurs ires i com el sol, a ple dia, eclipsarà la dèbil resplendor de llurs passions insanes."

¿Qui podia deixar d'acollir-se en l'amplitud d'aquells

seus braços, sense oberts com un Crist magnànim, guardador de totes les dolors de l'esperit?

I de llavors ençà, la paraula amorosa del nostre plorat poeta s'havia deixat oir en tots els moments de la meua vida: moments de joia i també de pena, moments inoblidables.

L'altre dia, en tancar jo la caixa que serva les despulles del meu mestre, sentia bramular la meua protesta davant la vilesa d'alguns que l'havien volgut ferir en vida i que, ja mort, semblaven voler-lo enaltir, però la meua indignació era ofegada per les paraules dolces, cordials...: "Tothom hi cap vora nostre: a ningú no preguntem d'on ve, si es presenta amb els braços oberts..."

J. PUIG PUJADES

L'adéu al poeta

El poeta del poble, el gran cantor de la humilitat, l'Ignasi Iglésies, és mort! Hem perdut l'amic i el mestre. El poble de Catalunya, el seu home representatiu; les lletres nostrades, un forjador de l'esperit vivificador.

L'Iglésies, a casa nostra, no es limitava a ésser un símbol, era l'encarnació pura de l'ànima popular. Fou l'idol del poble perquè vivia, forjava i treballava per al poble. I el poble sempre agraeix i sap estimar qui, amb ell, sent les dolors i les inquietuds i els esplais de la seva vida. Per al desvalgut i l'infant, el nostre gran poeta, sempre tingué paraules d'amor. La seva venerable figura de cavaller de l'ideal era nimbada d'amor i bonesa: així fou la seva obra.

L'amic del poble i el mestre de tots és mort, i davant la còrpora del seu cos que reposa, amb la serenor d'un sant laic, en el llit de mort, sense la vida material, tot el poble en romiatge, amb llàgrimes i besos, li ha donat el darrer adéu.

La cambra mortuòria visqué les més emocionants escenes. Les esgarrifances de dolor prenien en aquells moments indescriptibles, un relleu desbordant. Aquell obrer, aquella doneta, aquell infant, aquell vellet, aquell amic, caiguts, vençuts pel dolor, damunt del cadàver...

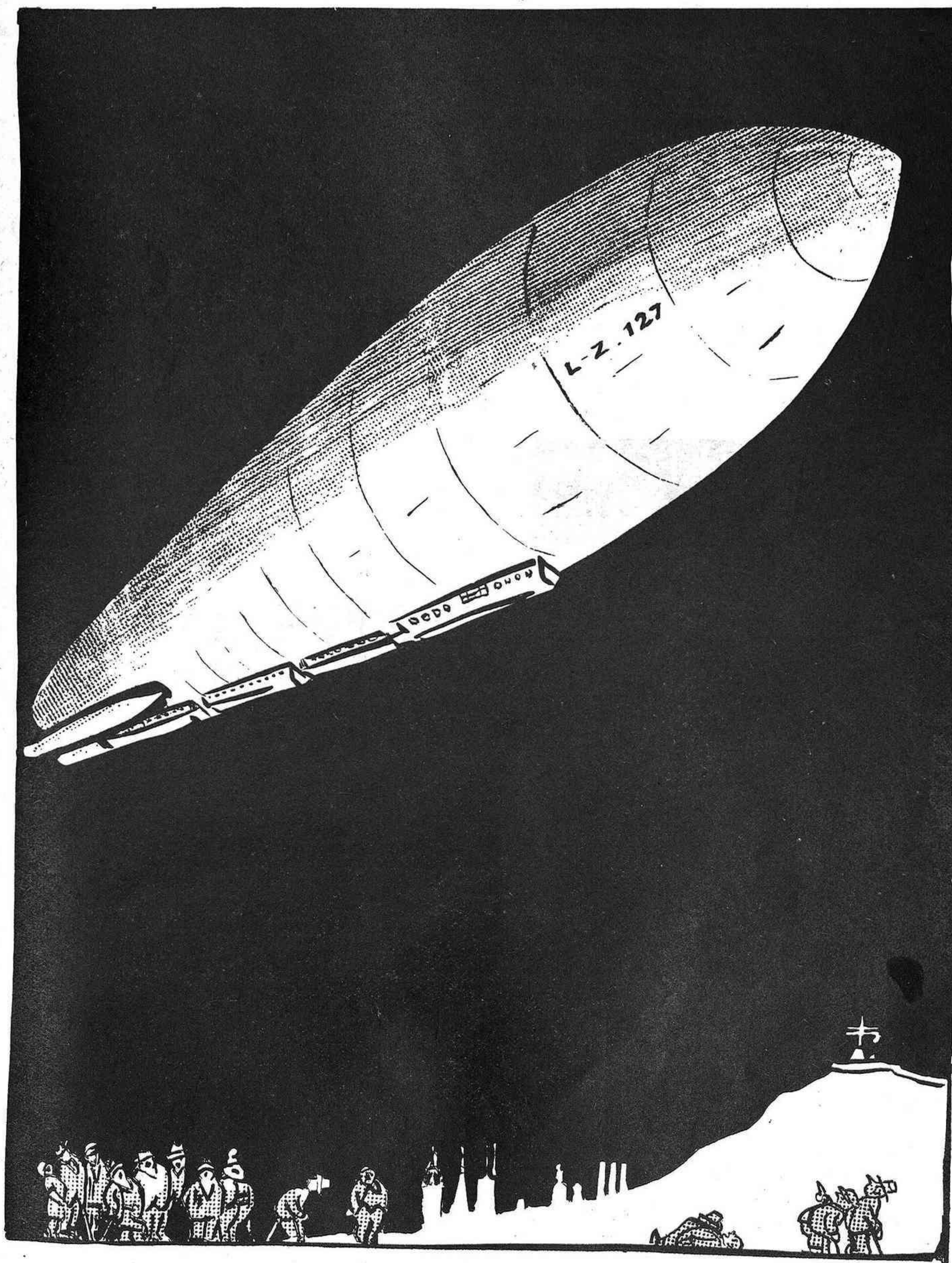
El poeta és mort, i és portat cap a l'eternitat a pes de braços. L'amic, l'escriptor, l'artista, l'obrer, el poble, vol portar-li. Les dones i els infants el cobreixen de flors.

Pel camí, una multitud imponent, amb silenci fervorós, el saluda.

El sol s'ha fos i la negror de la nit s'imposa. Els esguards d'aquella multitud, que segueix el cadàver del poeta, tenen lluminositats fosforescents. Semblen les flames de l'esperit sant.

Camí enllà, el poble fa el soroll d'una torrentada. Les flors cauen des dels balcons. Milers de torxes enceses. Les flames transfiguren la faç d'aquell poble que segueix amb l'ànima adolorida. Semblen éssers sobrenaturals. És l'esperit del poeta que, amb agraïment, ens eleva a una alta categoria.

Camí enllà: Els infants s'agenollen corpresos. Les dones ploren...

EL PAS DE LA CIVILITZACIO

El "Comte Zeppelin", que volà per damunt Barcelona.
D'aquests no en passen cada dia!

Som davant de la casa on va néixer. L'emoció té una intensitat feridora.

Camí enllà. Els obrers van rellevant-se. Tots volen la glòria d'haver-lo portat. Una forta pujada pel camí; no hi fa res. Els braços del poble no cedeixen.

Som al lloc del repòs. Entre inscripcions funeràries i panteons, la multitud s'hi emmuralla. Després un silenci que deixa sentir el corc destructor... Les flames de les torxes s'allarguen fins a l'infinit...

Una veu trenca el silenci. Es la veu d'un altre poeta que ens diu adéu. Es l'amic que donà el seu adéu darrer amb una forta emoció. Com aquell obrer, com aquella doneta, com aquell infant, com aquell vellet, com aquell altre amic...

Adéu, adéu home de cor i d'inquietuds, però el teu esperit, la teva obra, és viva i és nostra, i viurà eternament en el santoral civil del nostre poble.

JOSEP RÍCART SALA

Avui els "Esquellots" apaguen la seva estridència cridadora, ofeguen el seu dring de picarols esquerdats amb què emplenaven de fressa festívola aquestes planes de L'ESQUELLA i es tornen un plany o un gemec ple d'emoció per la mort d'Ignasi Iglésies.

Avui el joglar, el tarit-tarot de la casa, que mira l'espectacle de la vida rient per sota el nas, perquè sap veure les petites ridiculoses dels homes més enlairats, no pot fer xistus; la mitja rialla se l'hi ha glaçat als llavis, la ganyota habitual s'ha tornat rictus dolorós, i, cara avall, sent davallar una llàgrima. Els pallassos també tenen cor.

Les ofrenes de rams i de corones han aixecat al peu de la tomba una muntanya de flors. El cementiri de Sant Andreu està perfumat d'emoció i d'amor del poble.

D'entre tots els rams, un n'hi havia més olorós que els altres: era el ram de tarongina que una núvia va llançar sobre el taüt, perquè a les noces que l'ànima del Poeta anava a contraure amb la Immortalitat no hi manqués el símbol de puresa.

Els savis, de tan ple com tenen el cap, tenen el cor buit. Per això no entenièn i no estimaven el teatre de l'Iglésies: l'únic que sabia comprendre'l era el poble, que va a tot arreu, al teatre, al míting o a la barricada, amb el cor a la mà.

Iglésies no era polític: malgrat haver-lo fe regidor un partit determinat, no sabia emmotillar el seu esperit dintre la disciplina d'una organització que moltes vegades ha de sacrificar la sinceritat a petites conveniències particulars.

No era polític, però era un home bo; i, en manifestar-se públicament, es trobava sempre voltat per homes d'esquerra.

La bondat de cor ha estat sempre un aglutinant liberal.

El bon to, la distinció i el "dandysme" literaris s'han fet conservadors, i s'han vestit de gris. Tot el que no siguin mitges tintes ho han declarat de mal gust.

L'enterrament d'Ignasi Iglésies fou una franja de dol rigorós estesa de cap a cap de la ciutat. Per això ho trobaren de mal gust els savis, i es van quedar a casa. El poble, fins quan plora, és per a ells una cosa "shocking".

La Unió Patriòtica de Sant Andreu va posar la bandera espanyola a mig pal; la va ocostar al poble.

Quan l'enterrament era una riuada que omplia de banda a banda el carrer de Sant Andreu, un vellet va fer-se pas amb moltes dificultats fins arribar al costat del fèretre i demanar que li deixessin besar el taüt.

Era un dels treballador que van treure de la fàbrica "Cà'n Gama" perquè havia perdut les forces; era un protagonista de "Els vells" que havia viscut l'episodi que va inspirar l'obra mestre d'Ignasi Iglésies. Si l'haguéssiu vist plorar... Semblava que se li hagués mort un fill!

Qui ho diu que no podem pregar per a ell? Cerquem els humils, els desvalguts, els que ell tant estimava, i llegim-los en veu baixa una de les seves poesies, que totes semblen amarares d'oració...

Els que seguien a Crist no sabien llegir. Els sacerdots i els lletrats van justificar el sacrifici amb raons legals.

Després, els homes més il·lustres de la terra han dit que aquells miserables pescadors posseïen la suprema Sabiduria...

ENRIC TUBAU

M. B.: Per tenir original sobrer que tracta el mateix tema, no podem publicar el vostre.

J. F.: Hem de dir-vos el mateix.

C. S., P. A., S. B. i S., C. B., Un obrer, J. J. C., J. C. R., A. R. V., J. N., M. S., A. F.: En veure que tots heu coincidit enviant treballs dedicats al plorat mestre Ignasi Iglésies, hem decidit fondre totes les respostes en una, que és la mateixa donada als anteriors. Això no vol dir que els treballs estiguin bé o malament, car hi ha de tot; però comprendreu que no tenim espai suficient, i que després d'aquest número, hauria passat l'oportunitat.

Quelet: Es gairebé segur que ho aprofitarem.

F. G. i E.: Té certa gràcia, mes algunes deficiències de forma ens priven de publicar-lo.

Ll. R. i C.: Les "impressions" resulten massa llargues, i hem decidit interrompre'n la publicació. Els "proverbis" aniran.

J.: Sentim la feinada que heu tingut, però, per ara, no trobem prou aconseguits els vostres dibuixos.

J. M. P.: Ho trobem poc parlamentari, tot i reconeixent que teniu raó.

Striph: Veurem d'aprofitar quelcom, car hem de fer-ne una tria.

AQUEST NUMERO

HA ESTAT VISAT

PER LA CENSURA

Impremta L'Esquella i La Campana : Oim, 8, Barcelona

Llibreria Espanyola d'Antoni López ♦ ♦ Rambla del Mig, 20, Barcelona

TELÉFON 18692

D'ací pocs dies
es posarà a la venda
el primer volum de
la nova

COL·LECCIÓ D'OBRES SELECTES

E. Murger

ES C E N E S

DE LA
VIDA BOHEMIA

Versió catalana de
ENRIC LLUELLES
Pròleg de
SANTIAGO RUSIÑOL
PESSETES 2'50

JOSÉ ZORRILLA

D. Juan Tenorio

Drama en verso

Ptas. 1'50

JOAQUÍN M.ª BARTRINA y ROSENDO ARÚS

El Nuevo Tenorio

Obra dramática en prosa y en verso

Ptas. 2'40

L'èxit del dia

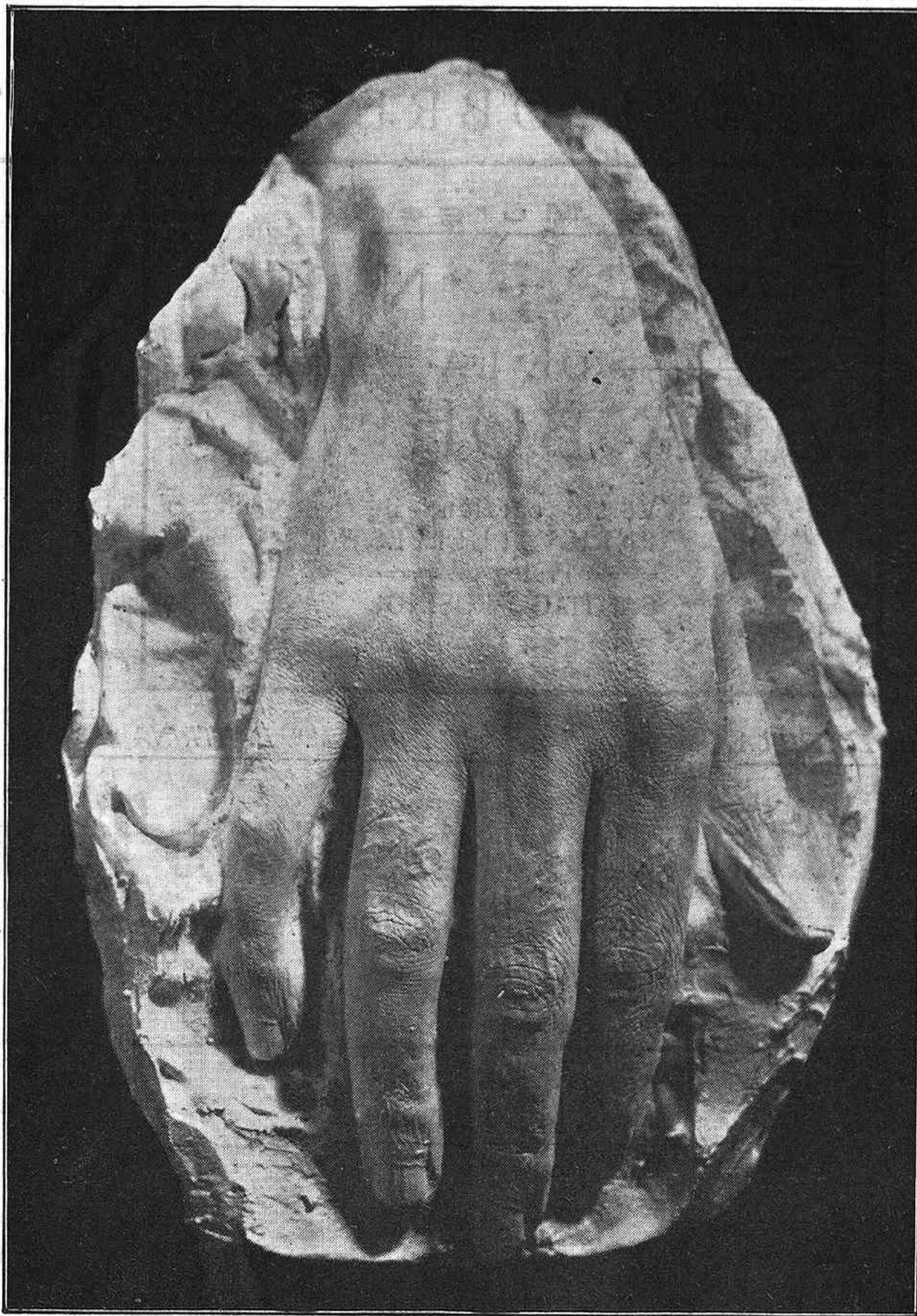
BARCELONA,

COR DE CATALUNYA

Per LLUIS CAPDEVILA

Un volum en 8.^u de més de 200 planes, Ptes. 4

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorga rebaixes.

Aquesta és la mà gloriosa d'Ignasi Iglésies, la mà que
escrigué "Els vells", la mà que besà el poble, la mà
que creà el bé i la bellesa al seu entorn.

(Escultor, Marés. Fot. Manetes.)